

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

(1)

שם השיעור (שיעור מס') **The Essence of Pesach Sheini - 195**

שם המרצה (כתובת דוא"ל) Rabbi Dr. Aaron Adler (aaron.adler50@gmail.com)

1. ספר החינוך מצוה שפ

מצות פסח שני בארבעה עשר באייר

שיעשה פסח שני בארבעה עשר באייר כל מי שלא יכול לעשות פסח ראשון בארבעה עשר בניסן, כגון מחמת טומאה או שהיה בדרך רחוקה, שנאמר [במדבר ט', י"א] בחדש השני בארבעה עשר יום בין הערבים יעשו אותו. ועוד הורונו חכמים זכרונם לברכה [פסחים צ"ג ע"א] דלאו דוקא טומאה וריחוק הדרך לבד, אלא כל ששגג או נאנס או אפילו הזיד ולא הקריב בראשון מקריב בשני.

משרשי המצוה, לפי שמצות הפסח הוא אות חזק וברור לכל רואי השמש בחידוש העולם, כי אז בעת ההיא עשה עמנו האל ברוך הוא נסים ונפלאות גדולות ושינה טבע העולם לעיני עמים רבים, וראו כל עמי הארץ כי השגחתו ויכלתו בתחתונים, ואז בעת ההיא האמינו הכל, ויאמינו כל הבאים אחריהם לעולם באמת, שהוא ברוך הוא ברא העולם יש מאין בעת שרצה, והוא העת הידוע, ואף על פי שבריאת היש מן האין הוא דבר נמנע מדרך הטבע, כי כמו כן נמנע לבקוע מצולות ים עד עבור בתוכו עם כבד ביבשה וישובו למקומן, ולהחיות עם גדול ורב ארבעים שנה מלחם היורד מן השמים יום יום, ויתר האותות והמופתים שעשה לנו בעת ההיא שכולן נתחדשו בהפך הטבעים. וענין חידוש העולם הוא העמוד החזק באמונתנו ובתורתנו, כי למאמיני הקדמות אין תורה וחלק לעולם הבא עם ישראל. ידוע הדבר, אין להאריך במפורסם. על כן היה מרצונו ברוך הוא לזכות במצוה זו הנכבדת כל איש מישראל ואל יעכבהו אונס וריחוק מקום מעשותה, כי אם יקרהו עון שנאנס בחדש הראשון ולא זכה בה עם הקודמין יעשה אותה בחדש השני. ולפי שהוא יסוד גדול בדת, הגיע החיוב גם כן אף על הגר שנתגייר בין פסח ראשון לשני, וכן קטן שהגדיל בין שני הפסחים, שחייבין לעשות פסח שני.

2. רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ה

הלכה א

שמונה דברים צריך המתפלל להזהר בהן ולעשותן, ואם היה דחוק או נאנס או שעבר ולא עשה אותן אין מעכבין, ואלו הן: עמידה, ונוכח המקדש, ותקון הגוף, ותקון המלבושים, ותקון המקום, והשוית הקול, והכריעה, והשתחויה.

הלכה יג

השתחויה כיצד אחר שמגביה ראשו מכריעה חמישית ישב לארץ ונופל על פניו ארצה ומתחנן בכל התחנונים שירצה, כריעה האמורה בכל מקום על ברכים, קידה על אפים, השתחויה זה פשוט ידים ורגלים עד שנמצא מוטל על פניו ארצה.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ח

(2)

שם השיעור (שיעור מס') **The Essence of Pesach Sheini -195**

שם המרצה (כתובת דוא"ל) **Rabbi Dr. Aaron Adler (aaron.adler50@gmail.com)**

הלכה טו

מנהג פשוט בכל ישראל שאין נפילת אפים בשבתות ובמועדים ולא בראש השנה ולא בראשי חדשים ובחנוכה ובפורים ולא במנחה של ערבי שבתות וימים טובים ולא בערבית שבכל יום, ויש יחידים שנופלים על פניהם בערבית, וביוה"כ בלבד נופלים על פניהם בכל תפלה ותפלה מפני שהוא יום תחנה ובקשה ותענית.

3. שולחן ערוך אורח חיים סימן קלא

סעיף ו

נהגו שלא ליפול על פניהם בט"ו באב, ולא בט"ו בשבט, ולא בר"ח, ולא במנחה שלפניו, ולא בחנוכה, ו"א גם במנחה שלפניו, (וכן נוהגין). בפורים, אין נופלים על פניהם (בל"ג בעומר אין נופלין, בע"כ אין נופלין, וכן בערב ר"ה אפי' שחרית, מנהגים).

סעיף ז

ומנהג פשוט שלא ליפול על פניהם בכל חדש ניסן, ולא בט' באב, ולא בין יו"כ לסוכות, (ולא מתחלת ר"ח סיון עד אחר שבועות).

4. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף צג עמוד א

תנו רבנן: חייב כרת על הראשון, וחייב כרת על השני דברי רבי. רבי נתן אומר: חייב כרת על הראשון, ופטור על השני. רבי חנניא בן עקביא אומר: אף [על] הראשון אינו חייב כרת אלא אם כן לא עשה את השני. ואזדו לטעמייהו, דתניא: גר שנתגייר בין שני פסחים, וכן קטן שהגדיל בין שני פסחים - חייב לעשות פסח שני. דברי רבי. רבי נתן אומר: כל שזקוק לראשון - זקוק לשני, כל שאין זקוק לראשון - אין זקוק לשני. במאי קמיפלגי? רבי סבר: שני **רגל בפני עצמו הוא**, רבי נתן סבר: שני **תשלומין לראשון הוא**, תקוני לראשון לא מתקין ליה. ורבי חנניא בן עקביא סבר: שני **תקנתא לראשון הוא**.

5. רמב"ם הלכות קרבן פסח פרק ה

הלכה א

מי שהיה טמא בשעת שחיטת הפסח שאין שוחטין עליו, או שהיה בדרך רחוקה, או נאנס באונס אחר, או ששגג ולא הקריב בראשון, הרי זה מביא פסח בארבעה עשר לחדש השני בין הערבים, ושחיטת פסח זה מצות עשה בפני עצמו ודוחה את השבת **שאיין השני תשלומין לראשון אלא רגל בפני עצמו** לפיכך חייבין עליו כרת.

(3)

שם השיעור (שיעור מס') 195 - The Essence of Pesach Sheini

שם המרצה (כתובת דוא"ל) Rabbi Dr. Aaron Adler (aaron.adler50@gmail.com)

הלכה ב

כיצד מי ששגג או נאנס ולא הקריב בראשון אם הזיד ולא הקריב בשני חייב כרת, ואם שגג או נאנס אף בשני פטור, הזיד ולא הקריב בראשון הרי זה מקריב בשני, ואם לא הקריב בשני אף על פי ששגג הרי זה חייב כרת שהרי לא הקריב קרבן ה' במועדו והיה מזיד, אבל מי שהיה טמא או בדרך רחוקה ולא עשה את הראשון, אע"פ שהזיד בשני אינו חייב כרת, שכבר נפטר בפסח ראשון מן הכרת. +/השגת הראב"ד/ מי ששגג או נאנס ולא הקריב בראשון אם הזיד. א"א שנה זה במשנתו כרבי, ור' נתן ור' חנינא בן עקיבא פליגי עליה

6. רש"י במדבר פרק ט פסוק ז

וראויה היתה פרשה זו להאמר ע"י משה כשאר כל התורה כולה, אלא שזכו אלו שתאמר על ידיהן, שמגלגלין זכות ע"י זכאי:

7. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף כה עמוד א-ב

ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם וכו' אותם אנשים מי היו? נושאי ארונו של יוסף היו, דברי רבי יוסי הגלילי, רבי עקיבא אומר: מישאל ואלצפן היו שהיו עוסקין בנדב ואביהוא. רבי יצחק אומר: אם נושאי ארונו של יוסף היו - כבר היו יכולין ליטהר, אם מישאל ואלצפן היו - יכולין היו ליטהר. אלא עוסקין במת מצוה היו, שחל שביעי שלהן להיות בערב פסח.

8. רמב"ם הלכות מלכים פרק ה הלכה יא

אמרו חכמים כל השוכן בארץ ישראל עונותיו מחולין, שנאמר וכל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון, אפילו הלך בה ארבע אמות זוכה לחיי העולם הבא, וכן הקבור בה נתכפר לו, וכאילו המקום שהוא בו מזבח כפרה, שנאמר וכפר אדמתו עמו, ובפורענות הוא אומר על אדמה טמאה תמות, ואינו דומה קולטתו מחיים לקולטתו אחר מותו, ואעפ"כ גדולי החכמים היו מוליכים מתייהם לשם, צא ולמד מיעקב אבינו ויוסף הצדיק.